

Raadsvoorstel

Onderwerp : Herziening Energievisie

Datum : 30 maart 2021

Portefeuillehouder : David Sölez

MarlousAfdeling : Publiek/Ruimtelijk Beleid/Milieu

Commissie : Ruimte

In te vullen door de griffie :

Nummer raadsvoorstel :

Datum commissie : 19 april 2021

Agendapunt commissie : 7

Datum raad : 10 mei 2021

Agendapunt raad :

Samenvatting voorstel

De gemeente Cuijk heeft de ambitieuze doelstelling in het Duurzaamheidsplan geformuleerd om in 2045 een energie neutrale gemeente te worden. Wat deze doelstelling betekent voor de energieopgave is in de Energieverkenning beschreven. Uit deze verkenning is gebleken dat een energiemix noodzakelijk is in de gemeente Cuijk om uiteindelijk energieneutraal te kunnen worden.

Uw raad heeft op 17 september 2018 besloten om de 'Energieverkenning' vast te stellen. Hierin was reeds een Energievisie opgenomen op de realisatie van zonne-energie. Na de vaststelling van de Energieverkenning en de daarin opgenomen Energievisie in 2018 hebben een aantal ontwikkelingen plaatsgevonden.

Er is inmiddels een klimaatakkoord en klimaatwet, waarin ook ontwikkelingen rond participatie zijn opgenomen. Ook de regionale energiestrategie (RES) krijgt meer vorm, waarin meer aandacht is voor verschillende afwegingen bij de zoekgebieden en projecten. Om deze redenen is de Energievisie toe aan actualisatie.

Voorstel besluit

De herziene Energievisie vast te stellen, met de volgende onderdelen:

- Zoekgebieden voor zonne-energie, inclusief zonneladder en zoekgebieden windenergie.
- Beleidskader zon, met uitgebreid participatiebeleid
- Beperkt beleidskader wind.

Financiën

Er zijn geen financiële consequenties verbonden aan deze herziening.

Wet Arhi

Nee, er is geen afstemming in het kader van de Wet Arhi noodzakelijk omdat dit voorstel niet valt onder de reikwijdte van het aanwijzingsbesluit.

Wettelijk kader en beleidskader

De herziening van de Energievisie is een uitwerking van het Klimaatakkoord.

Communicatie en participatie

Op 5 oktober 2020 heeft er een werksessie met uw raad plaatsgevonden. Dezelfde onderwerpen hebben we besproken met de inwoners in een eerste bijeenkomst op 15 december 2020. Beide sessies hebben geleid tot de input voor deze herziening. Op 11 maart 2021 is er een tweede bijeenkomst georganiseerd voor inwoners, waarin we de terugkoppeling hebben gegeven wat er is gebeurd met alle wensen die ze hebben doorgegeven.

Duurzaamheid

De herziening van de Energievisie is uitvoering van ons duurzaamheidsbeleid.

Gemeenschappelijke regeling/samenwerkingsverband

Naam gemeenschappelijke regeling/samenwerkingsverband: NVT.

Deelnemende gemeenten: NVT

Adoptiegemeente: NVT

Toelichting op het voorstel

Inleiding

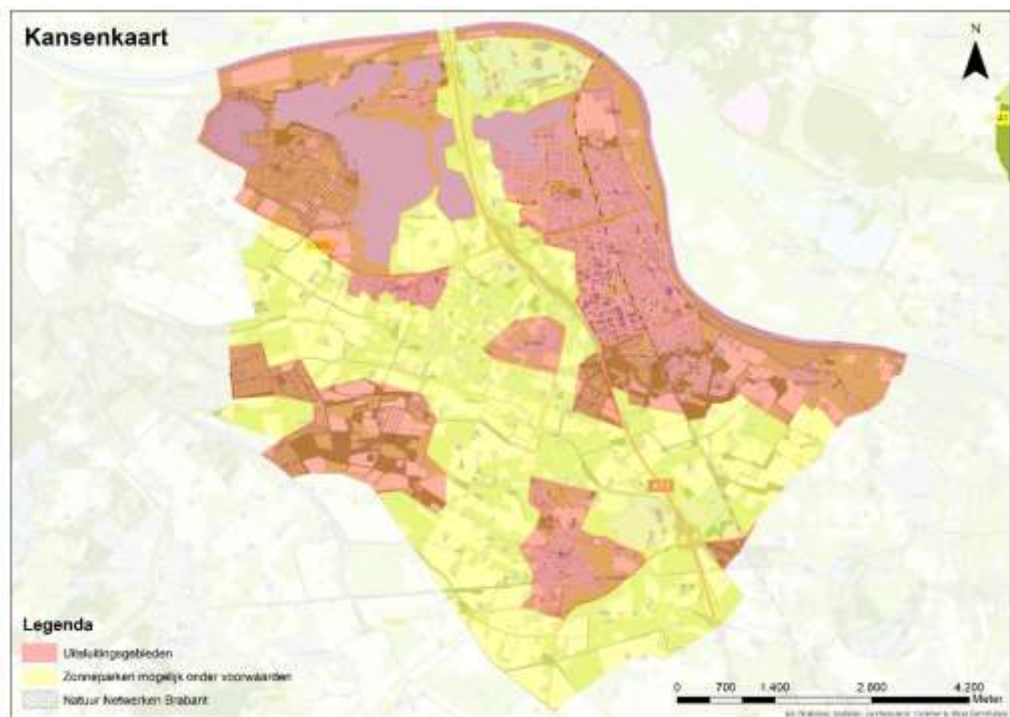
De gemeente Cuijk heeft de ambitieuze doelstelling om in 2045 een energie neutrale gemeente te worden. Wat deze doelstelling betekent voor de energieopgave is in de Energieverkenning 2018 beschreven. Uit deze verkenning is gebleken dat naast de doelstelling van 1,5% energiebesparing per jaar er een mix aan energietechnieken moet komen om elektriciteit op te wekken. Er is geen verdere groei voor biomassa mogelijk en geen potentie voor waterkracht in de gemeente. Hierdoor blijven de huidige technieken voor zonne-energie op dak, grondgebonden zonne-energie en windenergie over. Deze kunnen in de loop van de tijd aangevuld worden met innovatieve technieken. In die Energieverkenning is destijds ook een Energievisie opgenomen die bestaat uit verschillende onderdelen. Hieronder zal per onderdeel worden benoemd waarin de herziening verschilt ten opzichte van de Energievisie uit 2018.:

- De zoekgebieden voor zonne- en windenergie. In de herziening van de Energievisie zijn deze gebieden aangepast. Voor zonne-energie zijn de belangrijkste aanpassingen:
  - Natuurgebieden (NNN) zijn uitgesloten voor zonne-energie.
  - De Kraaijenbergse plassen zijn uitgesloten voor zonneparken;
  - De zoekgebieden zijn globaler gemaakt, zodat meer maatwerk mogelijk is.
  - De toepassing van een gemeentelijke zonneladder voor de gele gebieden. De zonneladder¹ ziet er als volgt uit:
    - i. gronden in/of aansluitend op het stedelijk gebied of het zoekgebied voor verstedelijking en langs grote infrastructuur.
    - ii. gronden waar transformatie en/of meervoudig ruimtegebruik mogelijk is;
    - iii. vrijkomende (agrarische) locaties.
    - iv. overige locaties

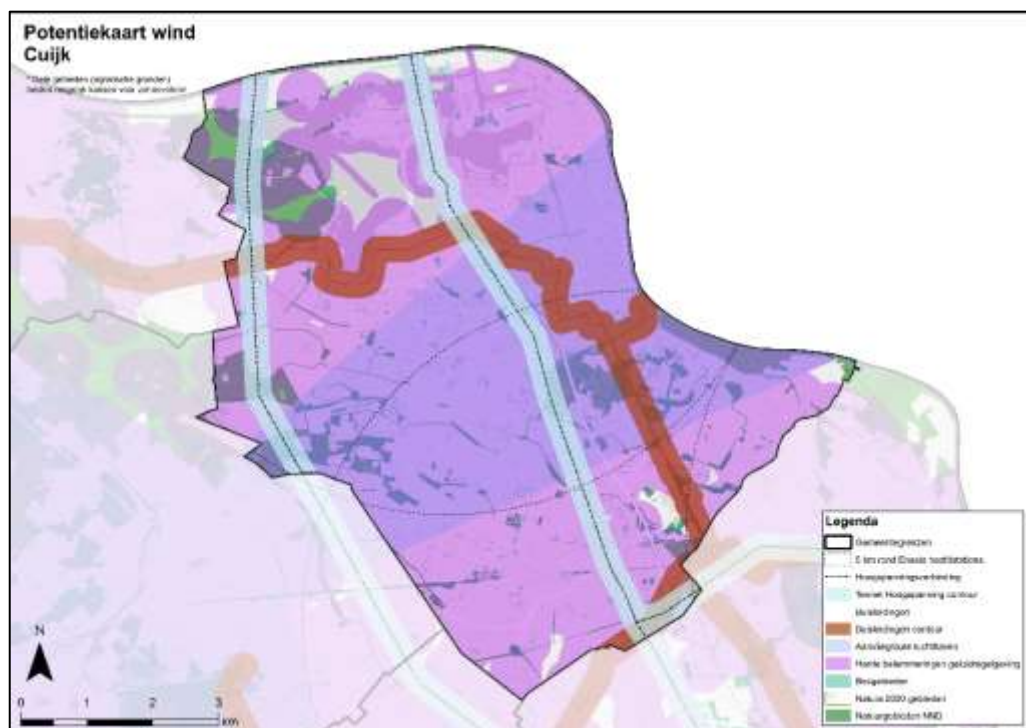
Voor alle duidelijkheid: deze volgorde betekent niet dat de lagere treden actief worden ontmoedigd of pas later aan de beurt komen. Voor de lagere treden is wel een uitgebreidere motivatie van de locatiekeuze gewenst.

---

¹ Uiteraard wordt de eerste trede van de zonneladder gevormd door zon op daken. Omdat het hier expliciet grondgebonden zon betreft is deze niet opnieuw benoemd.

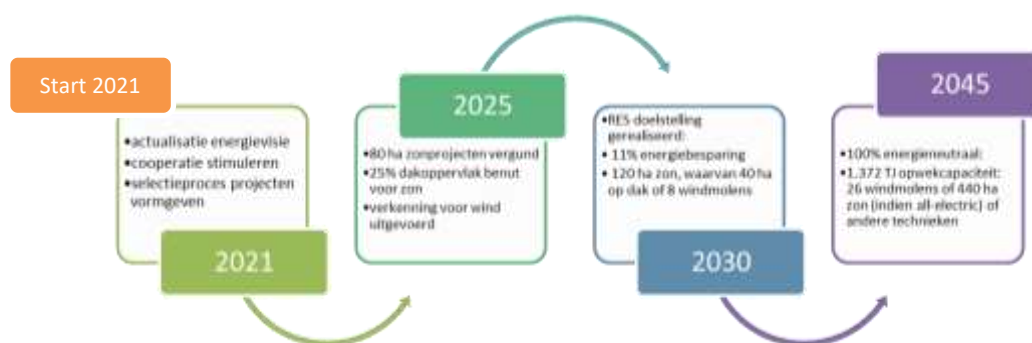

Voor windenergie geldt dat in het kader van de RES Noord-oost Brabant, waar de gemeente Cuijk onderdeel van uitmaakt, een recente verkenning is uitgevoerd naar de kansen voor windenergie. Dit heeft geleid tot onderstaande milieutechnische kansen- en belemmeringenkaart voor de gemeente Cuijk.

- Een visie met 6 speerpunten:
  1. Maximaal inzetten op besparing

2. Zonne-energie op dak is een speerpunt
  3. De energietransitie is een lokale opgave en een lokale kans
  4. Windenergie wordt gefaciliteerd
  5. Grondgebonden zonne-energie wordt gefaciliteerd
  6. Initiatieven kunnen alleen worden gerealiseerd onder randvoorwaarden
  7. De gemeente Cuijk ziet een meerwaarde in een regionale aanpak van de energietransitie.
- In de herziening zijn deze speerpunten overgenomen, omdat die nog steeds relevant zijn. Er is wel een speerpunt toegevoegd: Bedrijfslocaties waarbij het van maatschappelijke belang is dat de activiteiten stoppen en mogelijkheden worden verkend voor de ontwikkeling van een zonnepark, zullen altijd maatwerk zijn.
  - Een routekaart om te komen tot een energie neutrale gemeente. Deze is aangepast aan de hand van de transportschaarste op het elektriciteitsnetwerk, die voor de korte termijn wat belemmeringen opwerpt. Dit biedt echter wel weer meer ruimte voor opslag en andere innovatieve technieken. Bovendien is de doelstelling vanuit de RES er explicieter in opgenomen. De nieuwe routekaart ziet er als volgt uit:

- Ruimtelijke randvoorwaarden. Bij duurzame-energieprojecten die grondgebonden zijn, is het belangrijk om een aantal regels op te stellen, over bijvoorbeeld de hoogte, afstand tot bebouwing en landschappelijke inpassing. De ontwikkelingen zijn namelijk zichtbaar in het landschap en hebben een ruimtelijke impact. In de Energievisie van 2018 zijn hier al eisen aan gesteld. In de herziening 2021 zijn de volgende eisen toegevoegd, die op dit moment al onderdeel zijn van een goede ruimtelijke onderbouwing of de anterieure overeenkomst, maar nog niet expliciet waren opgenomen in de Energievisie:
  1. Levensduur project: waarin wordt omschreven dat we van de initiatiefnemers verwachten dat ze rekening houden dat na de exploitatietermijn het zonnepark wordt opgeruimd. Expliciete afspraken hierover worden gesloten in de anterieure overeenkomst.
  2. Archeologisch onderzoek: dit moet toegevoegd worden in de ruimtelijke onderbouwing. Daarin moet beschreven worden of er archeologische waarden te verwachten zijn in het plangebied en zo ja, hoe hiermee wordt omgegaan.
  3. Ecologisch onderzoek: om de mogelijke effecten op beschermde soorten en gebieden goed inzichtelijk te hebben.
- Procesmatige randvoorwaarden. Bij grondgebonden duurzame-energieprojecten kan er ook sprake zijn van maatschappelijke impact. Het is daarbij belangrijk om te zorgen voor een

goede lusten- en lastenverdeling, om te voorkomen dat deze verdeling scheef groeit. Direct omwonenden en de lokale gemeenschap zouden dus zoveel mogelijk moeten kunnen profiteren van een project dat wordt ontwikkeld in hun directe leefomgeving en niet bedoeld is voor eigen gebruik. In het nieuwe beleidskader vragen we daarom meer inzet van initiatiefnemers op het gebied van procesparticipatie en financiële participatie. De grootste verschillen zijn:

1. Onderschrijving van de participatieparagraaf uit het Klimaatakkoord, waarin de afspraak is opgenomen om bij wind en grondgebonden zonprojecten die niet voor eigen gebruik zijn, 50% lokaal eigendom na te streven. Met eigendom wordt zeggenschap aan financiële participatie gekoppeld. Die koppeling is van belang, vanuit het idee dat draagvlak en betrokkenheid worden vergroot als inwoners niet alleen kunnen delen in de lusten, maar ook zeggenschap hebben over de ontwikkeling, realisatie en exploitatie van het zonproject. Hierdoor ben je als bewoner nauw betrokken bij het betreffende project.
2. We vragen van initiatiefnemers een stevigere inspanningsverplichting voor procesparticipatie en financiële participatie. Daarbij is van belang om:
  - i. samen met de omgeving te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om ten minste 50% lokaal eigendom mogelijk te maken (al dan niet in coöperatieve vorm) vanaf het begin van de projectontwikkeling tot en met de exploitatie;
  - ii. de hierover met de omgeving gemaakte afspraken vast te leggen in een omgevingsovereenkomst, participatie- en profijtplan.

De stappen om daartoe te komen zijn concreet uitgewerkt. We kunnen een inspanningsverplichting vooraf aan de planologische procedure opleggen aan initiatiefnemers en bij het niet voldoen daaraan planologische medewerking weigeren. Of de gemeente ook het recht heeft om een bepaalde uitkomst af te dwingen, of op grond van de uitkomst planologische medewerking te weigeren, is nog niet expliciet in de jurisprudentie beantwoord. Het is te verwachten dat op korte termijn de eerste uitspraak van de RvS hierover zal verschijnen.

3. Er meer belang wordt gehecht aan gelijkwaardige participatie vanuit de omgeving, al dan niet via een energiecoöperatie.
  4. Er een voorkeur wordt uitgesproken voor lokale projecten.
- In de herziening wordt ook de link gelegd met de omgevingswet en verschillende handreikingen die in dat kader zijn ontwikkeld, als het gaat over participatie. Dit is ter inspiratie voor initiatiefnemers, zodat het wiel niet opnieuw uitgevonden hoeft te worden.
  - Procedure voor concrete projecten. In de herziening is het voorstel opgenomen om vanwege de aanstaande herindeling in nauw overleg met de buurgemeenten te onderzoeken hoe de gemeente het beste een selectieprocedure kan doorlopen. Hierbij worden de geleerde lessen uit de buurgemeenten meegenomen, die ieder een ander proces hebben ingericht. De verwachting is dat de uiteindelijke selectieprocedure pas na de herindeling zal worden gestart.
  - Het beleidskader wind blijft beperkt. Er spelen 3 zaken die ervoor zorgen dat er nu nog geen compleet beleid ligt:
    1. Onduidelijkheid over de vliegbasis in de buurt, en dan met name bij het opstijgen en landen van de vliegtuigen en in hoeverre de radar verstoord wordt door hoge obstakels. Hierover worden gesprekken gevoerd met defensie vanuit de regionale energiestrategie Noord-Oost Brabant.

2. Provinciaal beleid, waarin een clustering van minimaal 3 windmolens is opgenomen. Dit zou de locaties in de gemeente Cuijk verder beperken, tot waarschijnlijk alleen het noordelijk gebied langs de Maas. Vanuit het oogpunt dat we als gemeente een energiemix willen toepassen, omdat de maatschappelijke kosten van windenergie lager zijn en het elektriciteitsnet daarmee beter in balans is, willen we deze optie open houden om daarover in gesprek te gaan.
3. Gezien de gevoeligheid van windenergie, is het verstandig om aan de voorkant de locaties verder te onderzoeken, om zo de wenselijkheid te bepalen. Hierin zal er samen opgetrokken worden met de gemeente Boxmeer. De verwachting is dat er in 2022 meer duidelijkheid hierover is.

Daarnaast zijn de zoekgebieden op basis van de wet -en regelgeving al heel beperkt, zie de kaart hierboven.

Voorgestelde beslissing(en) met argumenten en afwegingen

Vaststellen van de herziening van de Energievisie, met de volgende onderdelen:

1. *Zoekgebieden voor zonne-energie, inclusief zonneladder en zoekgebieden windenergie.*
  - Met de huidige Energievisie lukt het niet om aan de gestelde doelstelling te voldoen. De zoekgebieden voor zonne-energie zijn te beperkt waardoor er geen zonneparken ontwikkeld kunnen worden. Dit is reeds aan uw raad nader toegelicht in de werksessie van oktober 2020. Hierdoor is het wenselijk om anders te kijken naar de zoekgebieden. De sessies met de gemeenteraad en de inwoners hebben geleid tot een nieuw voorstel, waarbij we enerzijds uitgaan van uitsluitingsgebieden en voor de rest van de gemeente een zonneladder gaan toepassen.
  - Het proces in de RES NOB (Regionale Energie Strategie Noordoost Brabant) leidde ertoe dat er nieuwe inzichten zijn ontstaan in de zoekgebieden voor Windenergie, dit geldt ook voor de gemeente Cuijk. Er zijn mogelijk meer opties dan aanvankelijk gedacht. Dit heeft te maken met beweging bij defensie op dat gebied. Dit zorgt er wel voor dat er meer onderzoek en tijd nodig is om duidelijk te krijgen wat precies de mogelijkheden zijn.
2. *Beleidskader zon, met uitgebreid participatiebeleid.*
  - Er wordt een uitgebreidere motiveringsplicht gevraagd, aangezien de zoekgebieden zijn uitgebreid.
  - Naar aanleiding van het klimaatakkoord zijn er nieuwe inzichten ontstaan over participatie bij dit type ontwikkelingen. Lokaal eigendom is een combinatie van zeggenschap vanaf de planfase, tijdens de ontwikkelfase en bij de exploitatiefase in combinatie met de mogelijkheid om financieel deel te nemen aan het project als gelijkwaardige partner. Het uitgangspunt is dat iedereen die mee wil doen, mee kan doen.
  - Om de inwoners de mogelijkheid te geven om ook zelf projecten te gaan ontwikkelen, is het nodig om een voorkeur uit te spreken voor coöperatieve projecten boven commerciële projecten.
3. *Beperkt beleidskader wind.*

Het beleidskader wind is in z'n geheel nieuw en kan na verder onderzoek pas verder uitgewerkt worden. Ook hierbij is de verwachting dat dit gebeurt na de herindeling. Aanleiding hiervoor zijn ook de ontwikkelingen in de RES NOB die nieuwe inzichten hebben gegeven voor de zoekgebieden. Omdat er meer mogelijkheden lijken te zijn is het waardevol om die te onderzoeken.

Uitvoering, risico's en evaluatie

De buurgemeenten Boxmeer, Mill en Sint Hubert en Sint Anthonis zijn ook allen bezig met de uitvoering van hun eigen gemeentelijke Energievisie. Vanwege de aanstaande herindeling onderzoeken wij in nauw overleg met onze buurgemeenten hoe de procedure voor projectaanvragen het beste kan worden doorlopen. Hierbij worden de geleerde lessen uit de buurgemeenten meegenomen. De verwachting is dat een uiteindelijke procedure voor het in behandeling nemen van initiatieven, pas na de herindeling zal worden gestart.

Overige politiek relevante informatie

De herziening van de Energievisie en met name de beleidskaders zon en wind, zijn in nauw overleg met de gemeente Boxmeer opgesteld, die op dit moment een vergelijkbaar proces doorloopt. Het onderdeel participatie ligt ook voor als beleidskader in de gemeente Mill en Sint Hubert en de gemeente Grave. De aandacht voor energiebesparing en zon op dak initiatieven, blijft overeind. Voor energiebesparing is er een aparte aanpak ontwikkeld, waarmee de gemeente aan de slag is. Zonne-energie op daken bij particulieren wordt daarin meegenomen. Zonne-energie op industriële daken wordt apart opgepakt. Eind vorig jaar is er samen met de andere gemeenten in Land van Cuijk een onderzoek gestart naar mogelijke obstakels waar deze initiatieven tegenaan lopen. Momenteel worden de mogelijkheden onderzocht hoe dit verder kan worden opgepakt, binnen de beperkingen zoals de transportschaarste.

Elk initiatief dat zich aandient in de gemeente voor grondgebonden zonne-energie en windenergie, zal ter besluitvorming aan uw raad worden voorgelegd. Hiervoor wordt een uitgebreide procedure doorlopen.

Conclusie

Met de herziening van de Energievisie beschikt de gemeente over een actueel Energiebeleid dat bijdraagt in het behalen van de doelstelling "Energienutraal in 2045".

Bijlagen

Energieverkenning Cuijk (update 2021)

Overige bijlagen

- Raadsbesluit herziening Energievisie

Raadsplanning (bestuurlijke planning)

Dit voorstel leidt tot de volgende wijziging in de raadsplanning: NVT

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Cuijk,

drs. R.H.M.A. Rongen
secretaris

mr. W.A.G. Hillenaar
burgemeester